

KOMENTÁŘ K ZÁKLADNÍM VÝSLEDKŮM SLDB 2011 V LIBERECKÉM KRAJI

Definitivní výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 jsou poprvé zpracovány podle místa obvyklého bydliště sčítaných osob. Při porovnávání s předchozími sčítáními je nutno mít na zřeteli, že údaje tedy nejsou plně srovnatelné.

Místo **obvyklého pobytu** je místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku (bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod.) a kde je členem konkrétní domácnosti. Toto místo uvedly sčítané osoby na sčítacím formuláři; vyhodnocovány ale byly i další informace o faktickém bydlišti před rokem, údaje o místě trvalého pobytu (v případě cizinců přechodného pobytu, dlouhodobého pobytu, nebo povoleného pobytu azylanta) a místě sečtení.

Výsledky několika předchozích sčítání (SLDB 1961 až 2001) byly zpracovány podle **místa trvalého pobytu**, tedy podle pobytu úředně hlášeného, a to bez ohledu na to, kde osoba skutečně bydlela nebo kde byla sečtena.

OBYVATELSTVO

K 26. 3. 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno 432 439 obyvatel s obvyklým pobytem, což představuje po Karlovarském kraji druhý nejnižší podíl (4,1 %) z celkového počtu obyvatel České republiky. Ve struktuře obyvatelstva mírně převažují ženy s více než 51 %. Naprostá většina obyvatel měla v Libereckém kraji obvyklý i trvalý pobyt (97,9 %), 1,8 % osob s obvyklým pobytem tvořili cizinci s dlouhodobým pobytem na území republiky (7 916 osob), pouze obvyklý pobyt v kraji uvedlo 0,3 % osob. Ve většině obcí kraje tvořily osoby s trvalým pobytem více než 98 % obyvatel, v obcích do 199 osob dokonce více než 99 % obyvatel. Nižší podíl vykazuje krajské město, ve kterém mělo trvalý pobyt pouze 95,9 % obyvatel a 3,5 % dlouhodobý.

Téměř dvě pětiny obyvatel kraje žily v okrese Liberec, naopak nejméně obyvatel měl okres Semily (pouze 17 %). Největší obcí, s více než pětinou obyvatel kraje, je krajské město Liberec. Následují okresní města Česká Lípa a Jablonec nad Nisou, dále Turnov, Nový Bor a okresní město Semily, mezi nejmenší obce kraje patří Rakousy, Janovice v Podještědí, Luka, Holenice a Blatce.

Podíl „rodáků“, tzn. osob žijících v obci narození, resp. v obci, kde žili po svém narození, dosahuje v Libereckém kraji 43,4 %. S velikostí obce vzrůstá i podíl rodáků, v nejmenších obcích do 199 obyvatel představují rodáci pouze 35,2 %, zatímco v kategorii nad 100 tisíc obyvatel 47,8 %. Tato velikostní skupina obcí je zároveň jediná, která dosahuje republikové hodnoty podílu rodáků (47,1 %). V rámci kraje jsou patrné značné rozdíly v podílu rodáků v jednotlivých okresech. Nejvíce rodáků nalezneme v okrese Semily (46,7 %), nejméně v souvislosti s poválečným osidlováním a pozdější migrací spojenou s rozvojem těžby uranu v okrese Česká Lípa (37,7 %).

Cizinci představují 3,4 % (14 768 osob) z obvykle bydlící populace Libereckého kraje. Podíl cizinců se zvyšuje s velikostí obce. Nejvyšší počet (5 872 osob) i podíl (5,7 %) cizinců je vzhledem k pracovním příležitostem a univerzitě soustředěn v krajském městě Liberec. Největší skupinu cizinců s počtem 4 714 osob reprezentují občané Ukrajiny. Představují téměř třetinu všech cizinců žijících v Libereckém kraji a zároveň více než 1 % z počtu obyvatel kraje. Žijí ve všech velikostních skupinách obcí, ale jejich podíl je nerovnoměrný. Nejvýraznější jsou osoby s ukrajinským občanstvím zastoupeny ve městě Liberec, tvoří zde 2,3 % obvykle bydlících obyvatel.

Shodně se situací v České republice dále následují občané se slovenským státním občanstvím (3 322 osob) a s občanstvím Vietnamu (1 846 osob). Na rozdíl od občanů Slovenska, je nejvyšší podíl osob s vietnamským občanstvím koncentrován mimo krajské město, a to v obcích s 5 000–9 999 obyvateli (0,7 %). V meziokresním srovnání vykazuje nejvyšší podíl cizinců v kraji okres Liberec (4,4 %), zatímco nejnižší podíl okres Semily (2,1 %). Tyto okresy mají zároveň i nejvyšší, resp. nejnižší absolutní počty cizinců v kraji.

Téměř 70 % obyvatel Libereckého kraje představují osoby v produktivním věku (301 267 osob). Počet osob v postproduktivním věku (65 let a více) činil k 26. 3. 2011 více než 64,9 tis. obyvatel (15,0 %), nejméně početnou skupinu obyvatelstva tvořily děti ve věku 0–14, jejichž počet dosáhl 64,6 tis. (14,9 %). Zatímco v okresech Česká Lípa a Liberec převažuje dětská složka populace nad počtem osob ve věku 65 a více let, u okresů Jablonec nad Nisou a Semily je tomu naopak. Nejmladší obyvatelstvo v kraji vykazuje okres Česká Lípa, když na 100 dětí připadá 84 seniorů. V okrese Semily s nejstarším obyvatelstvem kraje na 100 dětí do 14 let připadá 121 osob ve věku 65 a více let.

V menších obcích do 5 000 obyvatel a velikostní skupině obcí s 20 000–49 999 obyvateli převažuje dětská složka populace (více než 15 % obyvatel) nad složkou seniorů. Nejvyšší podíl dětí do 14 let vykazují obce s 500–4 999 obyvateli, naopak nejnižší podíl obce s 10 000–19 999 obyvateli, ve kterých na 100 dětí do 14 let připadá přibližně 126 seniorů. Nejvyšší index stáří v Libereckém kraji vykazují obce Troskovice, Bradlecká Lhota a Hlavice, nejnižší Šimonovice, Tachov a Horní Libchava.

V obyvatelstvu Libereckého kraje, shodně jako v České republice, mírně převažují ženy nad muži. V malých obcích do 1 000 obyvatel je tento poměr opačný. V porovnání s republikovými hodnotami vykazuje Liberecký kraj vyšší podíl svobodných žen (35,7 %) a mužů (45,2 %), v případě mužů převažuje o 3,5 procentního bodu počet svobodných nad počtem ženatých, na rozdíl od vdaných žen (39,7 %). Vzhledem k vyšší naději dožití je ovdovělých žen přibližně 5krát více než mužů, vyšší je také počet a podíl rozvedených. S rostoucí velikostí obce se zvyšuje podíl svobodných i rozvedených v populaci na úkor ženatých a vdaných. Nejvyšší podíl ženatých a vdaných žije v okrese Semily, zatímco svobodných v okrese Česká Lípa. V okrese Česká Lípa byl zároveň zaznamenán nejvyšší podíl rozvedených mužů v kraji, v okrese Jablonec nad Nisou rozvedených žen. Více než třetina obyvatelstva kraje ve věku 15 a více let dosáhla k datu sčítání středního vzdělání nebo vyučení bez maturity (35,9 %). Druhou nejpočetnější vzdělanostní skupinu tvořili obyvatelé se středním vzděláním s maturitou, nástavbovým nebo vyšším odborným vzděláním (29,8 %). Vysokoškolského vzdělání dosáhla přibližně desetina (9,6 %) populace kraje starší 15 let. Nejvyšší podíl vysokoškoláků (11,6 %) je soustředěn v okrese Liberec, ale ani tento okres nedosáhl republikového podílu, který činí 12,5 %. Nižší zastoupení mají v kraji i absolventi středních škol s maturitou.

Ekonomicky aktivní osoby (208,5 tis.) tvoří méně než polovinu populace kraje a z toho 22,6 tis. osob bylo k 26. 3. 2011 nezaměstnaných. Zatímco podíl ekonomicky aktivních osob v Libereckém kraji téměř dosahuje celorepublikové hodnoty (48,7 %), podíl nezaměstnaných ji o 1 procentní bod převyšuje (10,8 %). Z celkového počtu 198,7 tisíce ekonomicky neaktivních představují téměř polovinu nepracující důchodci (94,8 tisíce), kteří zároveň reprezentují více než pětinu populace kraje. Druhá nejpočetnější skupina ekonomicky neaktivních zahrnuje studenty a žáky, kterých bylo sečteno více než 60,5 tis. Z 185,9 tis. pracujících osob v kraji více než tři čtvrtiny byly v postavení zaměstnance. Zaměstnavatelé tvořili 3,5 % pracujících, téměř 13,4 % připadlo na podnikatele bez zaměstnanců (OSVČ), což je po Hlavním městě Praha a Středočeském kraji třetí nejvyšší podíl OSVČ v mezikrajském srovnání. Nejvyšší podíl nezaměstnaných (12,9 %) zaznamenal okres Česká Lípa, naopak nejnižší okres Semily (9,4 %). Z hlediska velikostních skupin výrazně nejnižšího podílu nezaměstnaných dosáhlo stotisícové krajské město Liberec (9,4 %), nejvyššího obce s 2 000–4 999 obyvateli (12,1 %). V oblasti služeb byla v Libereckém kraji zaměstnána necelá polovina pracujících, téměř dvě pětiny pracovaly v průmyslu nebo ve stavebnictví, což představovalo po Zlínském kraji a Kraji Vysočina třetí nejvyšší podíl mezi kraji. Naopak podíl 1,8 % pracujících v zemědělství byl jeden z nejnižších. U téměř 6 % osob obvykle bydlicích v kraji zůstaly údaje související s ekonomickou aktivitou a zaměstnáním nezjištěny.

Otázka týkající se národnosti byla jednou ze dvou dobrovolných otázek, možnosti na ni neodpovědět využila více než čtvrtina obyvatel kraje (112,9 tis.). K české národnosti se přihlásilo téměř 70 % obyvatel kraje (94 % ze zjištěných odpovědí), shodně s republikovými výsledky byly dalšími nejčetnějšími národnostmi slovenská (6,0 tis., 1,4 %), ukrajinská (2,6 tis., 0,6 %), dále polská (1,4 tis.) a vietnamská (1,1 tis.). Pohraniční Liberecký kraj vykázal mezi kraji druhý nejvyšší podíl osob s polskou národností a třetí nejvyšší s německou národností.

Druhou dobrovolnou otázku na náboženskou víru nechalo bez odpovědi 192,7 tisíce respondentů, tzn. 44,6 % obyvatel kraje. Více než dvě pětiny obyvatel uvedly, že jsou bez náboženské víry (76,7 % ze zjištěných odpovědí), což je po Ústeckém kraji druhý nejvyšší krajský podíl. Přibližně jedna osmina obyvatel je věřící (55,7 tis.), z tohoto počtu se 31,2 tis. obyvatel kraje (7,2 %) a téměř 13 % z odpovědí, hlásí ke konkrétní církvi, náboženské společnosti nebo směru. Největší část věřících se přihlásila k Církvi římskokatolické – 17,1 tisíce, k Církvi československé husitské 2,7 tisíce (což zároveň představuje po Královéhradeckém kraji druhý nejvyšší podíl mezi kraji), dále k Československé církvi evangelické 1,4 tis. Jako věřící nehlásící se k žádné církvi či náboženské společnosti se označilo téměř 24,6 tis. obyvatel. V podílu věřících se projevují velké rozdíly mezi okresy (Semily 14,9 % věřících, Česká Lípa 8,1 % věřících).

Naprostá většina obyvatel Libereckého kraje je bydlicích, nejčastěji bydlící osoby žijí v bytech - 97,4 %, dále pak v zařízeních 1,5 % a jinde (chaty, chalupy, nezkolaudované domy apod.) 1,1 %. Pouze 262 osob v Libereckém kraji, tedy 2,3 % z republikové hodnoty a 0,1 % obyvatel Libereckého kraje, uvedlo, že je bez přístřeší, nejvíce bezdomovců bylo sečteno v okrese Liberec (161 osob) a nejméně pak v okrese Semily (9 osob). S rostoucí velikostí obce stoupá počet i podíl bezdomovců na obyvatelstvu.

DOMY

Domovní fond zahrnuje jak domy určené k bydlení (rodinné a bytové domy, domovy důchodců, penziony pro důchodce, ubytovny, ústavy sociální péče, kláštery, konventy apod.), tak domy sloužící k jinému účelu, pokud v nich byl byt (např. nemocnice, hotel, škola, apod.) a k rozhodnému okamžiku sčítání 26. 3. 2011 v Libereckém kraji byl zastoupen 92 345 domy. Téměř jedna třetina byla soustředěna v okrese Liberec, z pohledu velikostních skupin obcí bylo nejvíce domů sečteno v obcích s 500–999 obyvateli (18,0 %).

Pokud v domě měla k datu sčítání obvyklý pobyt alespoň jedna osoba, byl dům považován za obydlený. Tuto podmínku v Libereckém kraji splnilo 73 380 domů. Podíl obydlených domů stejně jako v Jihočeském kraji a v Kraji Vysočina nepřekročil 80 % a za republikovým průměrem zaostal o téměř 4 procentní body. Z více než 83 % ve struktuře obydlených domů převažovaly rodinné domy, bytové domy představovaly 14,0 %, ostatní budovy 2,8 %. Z regionálního hlediska nejvyšší podíl obydlených rodinných domů vykázal okres Semily (89,8 %), nejnižší okres Liberec (80,5 %). Z pohledu velikostních skupin byl maximální podíl dosažen ve skupině do 199 obyvatel (95,7 %) a s rostoucí velikostí obce klesá až na minimální hodnotu ve skupině se 100 000 a více obyvateli (69,5 %). V případě podílu bytových domů se postavení okresů i velikostních skupin obcí logicky vyměnilo – nejvyšší podíl vykázal okres Liberec (17,0 %), nejnižší okres Semily (7,6 %), 2,0% podíl byl zjištěn ve skupině obcí do 199 obyvatel, 27,6% podíl ve skupině s více než 100 000 obyvateli.

Do struktury obydlených domů podle vlastníka se výrazně odrazil proces privatizace domovního a bytového fondu, který byl zahájen na počátku devadesátých let. Rozhodující formou vlastnictví je dlouhodobě vlastnictví fyzických osob – jeho podíl na celkovém počtu obydlených domů v roce 2011 dosáhl 82,6 %. V souvislosti s vysokým zastoupením rodinných domů byl nejvyšší podíl v rámci čtyř okresů Libereckého kraje vykázán v okrese Semily (87,6 %). Obecně je možné konstatovat, že s rostoucí velikostní skupinou obcí podíl klesá (více než 90 % ve velikostní skupině s 500–999 obyvateli, 72,8 % ve skupině s 20 000–49 999 obyvateli). Druhým největším vlastníkem s 6,3 % obydleného domovního fondu je relativně nová vlastnická forma, jejíž vznik se datuje až po roce 2001, a to spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek). O 1,3 procentního bodu vyšší podíl vykázal okres Liberec, samotné město Liberec (velikostní skupina se 100 000 a více obyvateli) pak krajskou hodnotu překročilo o 5,2 procentní body. Změny způsobené privatizačním procesem ovlivnily především postavení obcí a státu (necelá 4 % obydlených domů v jejich vlastnictví) a také bytových družstev (1,6 %).

Struktura domů podle druhu se výrazně odrazila do struktury domů podle počtu bytů a podle počtu nadzemních podlaží – z 63,8 % převažují domy s 1 bytem, z necelých 80 % mají převahu domy s 1–2 podlažími. Dalším kritériem hodnocení obydlených domů je období výstavby, které zahrnuje novou výstavbu v období mezi sčítáními, rekonstrukce starších domů, při níž byla část nosných nebo obvodových zdí nahrazena novými, popř. přístavby/nástavby domu, které byly větší než dům původní a při kterých byly modernizovány i byty. Do roku 1970 bylo v Libereckém kraji postaveno nebo rekonstruováno 50,7 % obydlených domů (necelých 23 % pak do roku 1919), v období mezi sčítáním v roce 2001 a 2011 téměř 11 % (o 1,4 procentního bodu méně než dosažený podíl za Českou republiku). Průměrné stáří rodinného domu bylo 58,0 let, stáří bytového domu dosáhlo 58,9 let. Tyto hodnoty zařadily Liberecký kraj na 12. místo mezikrajského žebříčku. Nejmladší domovní fond měl Zlínský kraj (průměrný věk rodinných domů 44,9 %, průměrný věk bytových domů 41,7 %). Nejstarší rodinné domy se nacházely v Ústeckém kraji (61,7 let), Hlavní město Praha disponovalo nejstaršími bytovými domy (61,3 let). Republiková hodnota tohoto ukazatele v případě rodinných domů činila 49,3 let, v případě bytových domů 52,4 let.

S obdobím výstavby a rekonstrukce úzce souvisí materiál nosných zdí i parametry technické vybavenosti domů. Kámen, cihly a tvárnice byly nejpoužívanějším materiálem při stavbě domů, jejich podíl na celkovém počtu obydlených domů dosáhl 82,0 % (v okrese Semily 87,5 %). Podíl stěnových panelů mírně překročil 6 % (v okrese Liberec 7,7 %, na druhé straně v okrese Semily pouze 2,6 %). Pro všechny kraje České republiky i okresy Libereckého kraje je charakteristická vysoká vybavenost domů vodovodem. Podíly v případě krajů se pohybují v intervalu od 89,3 % (Karlovarský kraj) do 93,7 % (Kraj Vysočina). V Libereckém kraji dosáhl úrovně 91,2 %, v jeho okresech se pohyboval v rozmezí od 89,9 % v okrese Česká Lípa do 91,8 % v okrese Semily. Regionální rozdíly jsou patrné v plynofikaci a v připojení na kanalizační síť. Nejnižší podíl domů napojených na kanalizační síť (necelá polovina obydlených domů) vykázal Moravskoslezský kraj společně s naším krajem (v rámci jeho území pouze okres Česká Lípa překročil 50 % hranici), nejvyšší pak Hlavní město Praha (88,0 %). V plynofikaci zaostává kraj Jihočeský (40,4 % obydlených domů), v Jihomoravském kraji mělo distribuci plynu zajištěnu 79,6 % obydlených domů. Liberecký kraj v rámci mezikrajského srovnání vykázal druhou nejnižší hodnotu (45,6 %), z jeho nižších územních celků nejlepší výsledek dosáhl okres Jablonec nad Nisou (51,5 %).

Ústřední topení se již stalo běžným vybavením domů, podíly ve všech krajích se pohybovaly nad 74 %. Výjimkou v rámci Libereckého kraje byl se 73,1 % okres Liberec.

Při sčítání bylo v Libereckém kraji zjištěno 18 900 neobydlených domů (20,5 % z celkového počtu sečtených domů), přičemž naprosto převažovaly rodinné domy (96,9 %). Nejčastějším důvodem neobydlenosti bylo využití objektu k rekreaci. Podíl neobydlených domů z tohoto důvodu dosáhl 67,5 % a v rámci krajů České republiky to byla nejvyšší hodnota. Krajská hodnota byla překročena v okrese Semily (75,3 %) a Česká Lípa (71,6 %).

BYTY

Bytový fond Libereckého kraje k 26. 3. 2011 zahrnoval celkem 205 187 bytů. Téměř 84 % těchto bytů bylo obydleno (tj. v bytě měla obvyklý pobyt alespoň 1 osoba). Z mezikrajského pohledu vykázalo nejvyšší podíl obydlených bytů Hlavní město Praha (92,2 %) a Moravskoslezský kraj (90,2 %). Na opačném konci žebříčku se umístil kraj Jihočeský (80,2 %) a Kraj Vysočina (81,8 %), tedy kraje s velmi nízkým zalidněním a převahou malých obcí.

Rozložení obydlených bytů podle druhu domu, ve kterém se byt nachází, je obecně dáno strukturou domovního fondu. Rozhodujícím kritériem je pak počet bytových domů a především jejich stáří. Všeobecně je totiž možné konstatovat, že ve starší zástavbě převládají bytové domy s menším počtem bytů.

V rámci Libereckého kraje se více než polovina obydlených bytů nacházela v bytových domech (55,5 %). Na rodinné domy připadlo téměř 43 % obydlených bytů a zbývajících necelá 2 % se nacházela v ostatních budovách. Rozdílná, ovšem nepřekvapivá, je struktura obydlených bytů z hlediska velikostních skupin obcí. Zatímco v obcích do 2 000 obyvatel mají převahu obydlené byty v rodinných domech, obce s více než 2 000 obyvateli disponují především byty v domech bytových. Nejvyšší absolutní počet obydlených bytů v rodinných domech byl sečten v obcích s 500–999 obyvateli, nejvyšší počet obydlených bytů v bytových domech logicky vykazuje krajské město Liberec. V případě meziokresního srovnání struktury obydlených bytů se odlišuje pouze okres Semily. V okresech Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Liberec převažují (z 59,3 % až 60,5 %) obydlené byty v bytových domech, v okrese Semily je tomu však zcela opačně a bezmála 62 % připadá na obydlené byty v rodinných domech. Uvedenou diferenciaci je třeba přičíst vysokému zastoupení malých obcí v tomto okrese, tj. okres Semily z 92,3 % tvoří obce do 2 000 obyvatel. Z porovnání struktury obydlených bytů v jednotlivých krajích České republiky vyplývá, že kromě Libereckého kraje převažovaly obydlené byty v bytových domech nad byty v rodinných domech také v dalších 5 krajích. Nejvýrazněji v Hlavním městě Praha (85,7 %) a Karlovarském kraji (70,3 %) a dále pak v kraji Plzeňském (51,9 %), Ústeckém (66,7 %) a Moravskoslezském (61,1 %). Nejvyšší zastoupení obydlených bytů v rodinných domech pak vykázal kraj Středočeský (60,5 %) a Kraj Vysočina (59,8 %).

Podobně jako v případě domů ovlivnila současný právní důvod užívání bytu privatizace domovního a bytového fondu. Ve vlastním domě se v okamžiku sčítání nacházelo 34,2 % všech obydlených bytů v Libereckém kraji. Na druhém místě se umístily nájemní byty, které tvořily téměř čtvrtinu všech obydlených bytů. V osobním vlastnictví bylo 18,2 % bytů, družstevní byty pak byly zastoupeny z více než jedné desetiny. Odlišnou skladbu bytového fondu z pohledu vlastníka bytu vykazují velikostní skupiny obcí. V obcích do 999 obyvatel převažují byty ve vlastním domě, druhá pozice patří bytům nájemním a na třetím místě se umístilo jiné bezplatné užívání bytu. I v obcích s 1 000–19 999 obyvateli dominovaly byty ve vlastním domě a druhé místo obsadily byty nájemní. Třetím nejčastějším právním důvodem užívání bytu zde však bylo osobní vlastnictví. Samostatnou kategorii pak tvoří obce s 20 000–49 999 obyvateli a více než stotisícové město Liberec. V prvně jmenovaných obcích převažovaly byty v osobním vlastnictví, následované byty nájemními a družstevními. Ve struktuře bytového fondu města Liberec převažovaly nájemní byty, druhé v pořadí byly byty v osobním vlastnictví, třetí příčku obsadily byty ve vlastních domech.

Průměrná velikost obydleného bytu v Libereckém kraji činila 3,7 obytných místností o velikosti více než 8 m². Nejvíce pak byly zastoupeny byty se 4 obytnými místnostmi (27,8 % všech obydlených bytů). Do kategorie jednopokojových bytů patřilo 5,8 % obydlených bytů, naopak více než 5 místností vykázalo 20,8 % bytů. Nepříjemná úměra v tomto ohledu platí v případě velikostních skupin obcí – s velikostí obce klesá průměrný počet obytných místností připadajících na 1 obydlený byt. V rámci meziokresního srovnání se největší byty nacházejí v okrese Semily (na 1 byt zde připadá 3,8 obytných místností), nejmenší pak v okrese Jablonec nad Nisou (3,6 místností).

V Libereckém kraji žilo v 1 obydleném bytě průměrně 2,46 osob. Krajská úroveň tak v podstatě odpovídala celorepublikovému průměru (2,47 osob). V absolutním i relativním vyjádření jsou téměř shodně zastoupeny byty s jednou osobou (30,2 % obydlených bytů) a byty se dvěma osobami (29,4 %). Pouze necelá 3 % bytů obývá více než 6 osob. Nejméně zalidněné jsou byty v okrese Jablonec nad Nisou (2,39 osob na 1 byt), nadprůměrný počet vykázal okres Semily a Česká Lípa (2,51 osob). I v případě tohoto ukazatele průměrný počet bydlících osob v bytě s velikostí obce klesá. Výjimečně se v této souvislosti jeví pouze obce s 500–999 obyvateli, ve kterých na 1 byt v průměru připadá 2,72 osob.

Technická vybavenost obydlených bytů v Libereckém kraji je v současné době poměrně vysoká, přesto se kvalitativní úroveň bydlení v kraji pohybuje pod republikovým průměrem. Plyn v Libereckém kraji využívá

necelých 48 % bytů, přičemž průměr České republiky činí 62,2 % bytů. Zavedení plynu je však závislé na plynofikaci příslušné obce a nezáleží tedy přímo na uživateli bytu nebo vlastníkovi domu. Všechny ostatní parametry bytů v kraji (vodovod, teplá voda, splachovací záchod a koupelna) překračují hranici 90 %. Určité rozdíly však existují v jednotlivých velikostních skupinách obcí, kdy menší obce vykazují nižší vybavenost. Ze zjištěných údajů je však patrné, že vybavenost kontinuálně roste až do velikostní kategorie 10 000–19 999 obyvatel. Ve skupině obcí čítající 20 000–49 999 obyvatel a více než 100 000 obyvatel je však technická vybavenost ve srovnání s obcemi v předcházející kategorii nepatrně nižší. Nejlépe plynofikovaným okresem je okres Jablonec nad Nisou, kde plyn využívá 56,1 % obydlých bytů. Nejvyšší podíl bytů připojených na kanalizaci vykazuje okres Česká Lípa (76,3 % obydlých bytů). V případě ostatních parametrů je nejlépe vybaven okres Semily.

Více než tři čtvrtiny obydlých bytů v kraji využívají k vytápění ústřední topení. Energii z kotelny mimo dům k vytápění využívalo 30,9 % obydlých bytů. Plyn jako energie pro vytápění byl zjištěn u 28,5 % bytů a elektřinou topilo 8,7 % bytů. Více než 20 % obydlých bytů využívalo pevná paliva s tím, že podíl uhlí, koksu a briket (12,2 % obydlých bytů) byl vyšší než podíl dřeva (7,9 % obydlých bytů). Z pohledu velikostních skupin obcí byl nejvyšší podíl bytů s ústředním topením zjištěn v obcích s 20 000–49 999 obyvateli (83,9 %), nejnižší pak v obcích s 200–499 obyvateli (67,1 %). Využití pevných paliv klesá s velikostí obce. Plynem nejčastěji topí v obcích s 10 000–19 999 obyvateli (44,5 % bytů), elektřinou pak obce o velikosti 200–499 obyvatel (15,4 % bytů). Nejvyšší podíl bytů s ústředním vytápěním vykázal okres Česká Lípa (80,3 %), etážové topení uvádí 11,5 % bytů v okrese Liberec a kamna nejčastěji najdeme v bytech na Semilsku (14,4 % zdejších obydlých bytů). Nejběžněji využívanou energií je ve 3 okresech Libereckého kraje energie z kotelny mimo dům, následovaná plynem. Výjimečně je tomu na Semilsku, ve kterém se k vytápění používá především plyn (34,8 % obydlých bytů) a poté uhlí, koks nebo brikety (18,7 %).

Průměrná obytná plocha bytu v Libereckém kraji činila 65,3 m² a odpovídá tak průměru České republiky. Obytná plocha rodinných domů (80,5 m²) je pak oproti celorepublikovému průměru (80,9 m²) nepatrně nižší. Naopak průměrná obytná plocha bytových domů v našem kraji (53,6 m²) průměr České republiky (52,6 m²) mírně převyšuje. Z meziokresního srovnání vyplývá, že největší byty jsou k dispozici v okrese Semily (průměrná obytná plocha činí 67,6 m²), nejmenší v okrese Jablonec nad Nisou (63,5 m²). Obytná plocha rodinných domů je pak nejvyšší v okrese Česká Lípa (84,1 m²) a bytových domů v okrese Jablonec nad Nisou (53,9 m²).

Na 1 osobu v našem kraji připadá 32,7 m² obytné plochy bytu, z toho v rodinných domech je to 36,5 m² a v bytových domech 29,9 m². Průměrná velikost obytné plochy na 1 osobu je v jednotlivých okresech prakticky stejná (32,6 m²), výjimkou je okres Semily, ve kterém tento průměr činí 33,5 m².

Základním ukazatelem kvality bytového fondu bylo při sčítání v roce 2011 členění na byty standardní a na byty se sníženou kvalitou. V Libereckém kraji splňovalo podmínky standardního bytu 90,3 % bytů. Většina standardních bytů (92,4 %) byla vybavena ústředním topením a úplným příslušenstvím. Byty se sníženou kvalitou jsou v kraji zastoupeny 6,4 %. V porovnání s hodnotami za Českou republiku je kvalita bytového fondu Libereckého kraje víceméně srovnatelná – v našem kraji máme nepatrně nižší zastoupení standardních bytů (průměr ČR činí 91,6 %), naopak vyšší podíl bytů se sníženou kvalitou (průměr za ČR dosáhl 5,6 %). Nejvyšší zastoupení standardních bytů bylo zjištěno v obcích s 10 000–19 999 obyvateli (92,4 %), nejnižší v malých obcích do 199 obyvatel (84,5 %). S ohledem na výše uvedené pak nejvyšší podíl bytů se sníženou kvalitou vykazují obce do 199 obyvatel (10,4 %), nejméně takovýchto bytů bylo zjištěno v obcích s 10 000–19 999 (4,8 %). Obecně je možné říci, že kvalita bytů s velikostí obce roste. V rámci okresů Libereckého kraje se nejvíce standardních bytů nachází v okrese Semily (91,1 %) a nejméně v okrese Liberec (90,1 %).

K rozhodnému okamžiku sčítání v roce 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno celkem 33 859 neobydlých bytů (16,5 % všech bytů). Nejvíce se jich nachází v okrese Semily (33,6 % z celkového počtu neobydlých bytů v kraji), nejméně na Českolipsku (19,2 %). V rámci velikostních skupin obcí byl nejvyšší podíl zjištěn v obcích s 500–999 obyvateli (16,8 %) a s 1 000–1 999 obyvateli (16,4 %). Hlavním důvodem neobydlivosti jsou ve všech uvedených případech rekreační účely.

DOMÁCNOSTI

V Libereckém kraji se k 26. 3. 2011 sečetlo 183 299 hospodařících domácností, více než tři pětiny z nich tvořily domácnosti rodinné, podíl nerodinných domácností (38,2 %) převýšil republikovou hodnotu o 0,7 procentního bodu. Naprostá většina rodinných domácností je tvořena jednou rodinou (97,6 %), pouze 2,4 % z nich dvěma a více rodinami. Téměř třetinu hospodařících domácností v kraji představují domácnosti jednotlivců, což je čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji.

Na celkovém počtu 110 698 hospodařících domácností tvořených jednou rodinou se v Libereckém kraji více než ze tří čtvrtin podílejí úplné rodiny, z 22,3 % pak rodiny neúplné. Podíl neúplných rodinných domácností

převyšuje republikovou hodnotu o 0,9 procentního bodu. Nejčastěji jsou jednorodinné hospodařící domácnosti tvořeny úplnou rodinou bez závislých dětí (45,9 %), dále úplnou rodinou se závislými dětmi (31,9 %), 12,2 % představovaly neúplné rodiny se závislými dětmi, přibližně 10 % připadlo na neúplné rodiny bez závislých dětí.

Podíl manželských párů na hospodařících domácnostech tvořených jednou rodinou (67,5 %) zaostal za republikovou hodnotou o 2,1 procentního bodu, podíl faktických manželství je v mezikrajském srovnání čtvrtý nejvyšší (10,1 %).

Na jednu hospodařící domácnost v Libereckém kraji připadá v průměru 2,32 členů, náš kraj tak téměř dosahuje republikové hodnoty tohoto ukazatele (2,34 členů). Nejvyšší průměrný počet členů domácnosti vykázal Kraj Vysočina (2,51 členů) a nejnižší Hlavní město Praha (2,12 členů).

Podrobnější analýza dat SLDB 2011 i dlouhodobého vývoje bude zpracována v analytické publikaci, která bude ve všech krajích vydána na konci září 2013.